

La preservació del patrimoni rural per garantir l'arrelament territorial

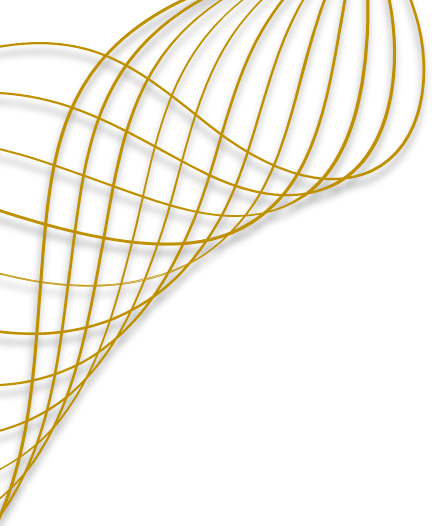
Eduard Trepat Deltell

***Soci del Centre d'Estudis Comarcals del Segrià i membre del projecte
Descobrim el Segrià***

XVII Trobada Centres d'Estudis de
Lleida, La Franja, Alt Pirineu, Aran i Andorra

- ✓ El patrimoni
 - ✓ Arrelament i patrimoni
 - ✓ Les amenaces
 - ✓ A tenir en compte
 - ✓ Conclusions
-

El Patrimoni Rural

El **concepte de patrimoni** és ampli i concret al mateix temps:

- ✓ Com a definició, més enllà de les jurídiques, podem agafar la que proposava la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial de la UNESCO l'any 2003, que diu: "***l'herència del passat que aprofitem en el present i que transmetem a les generacions futures***"
 - ✓ **Té una característica importantíssima** que cal tenir en consideració: **el concepte és canviant en el temps**, evoluciona segons: Preocupacions socials del moment: polítiques, tècniques, institucionals, econòmiques, etc.
 - ✓ **Per tant, els elements patrimonials i la forma de tractar-los (aprofitar-los, protegir-los, etc.) evolucionen. El que abans es considerava patrimoni pot no ser-ho ara i ho pot tornar a ser en un futur... IMPORANT, TORNAREM AL FINAL (RURAL PROOFING)**
-

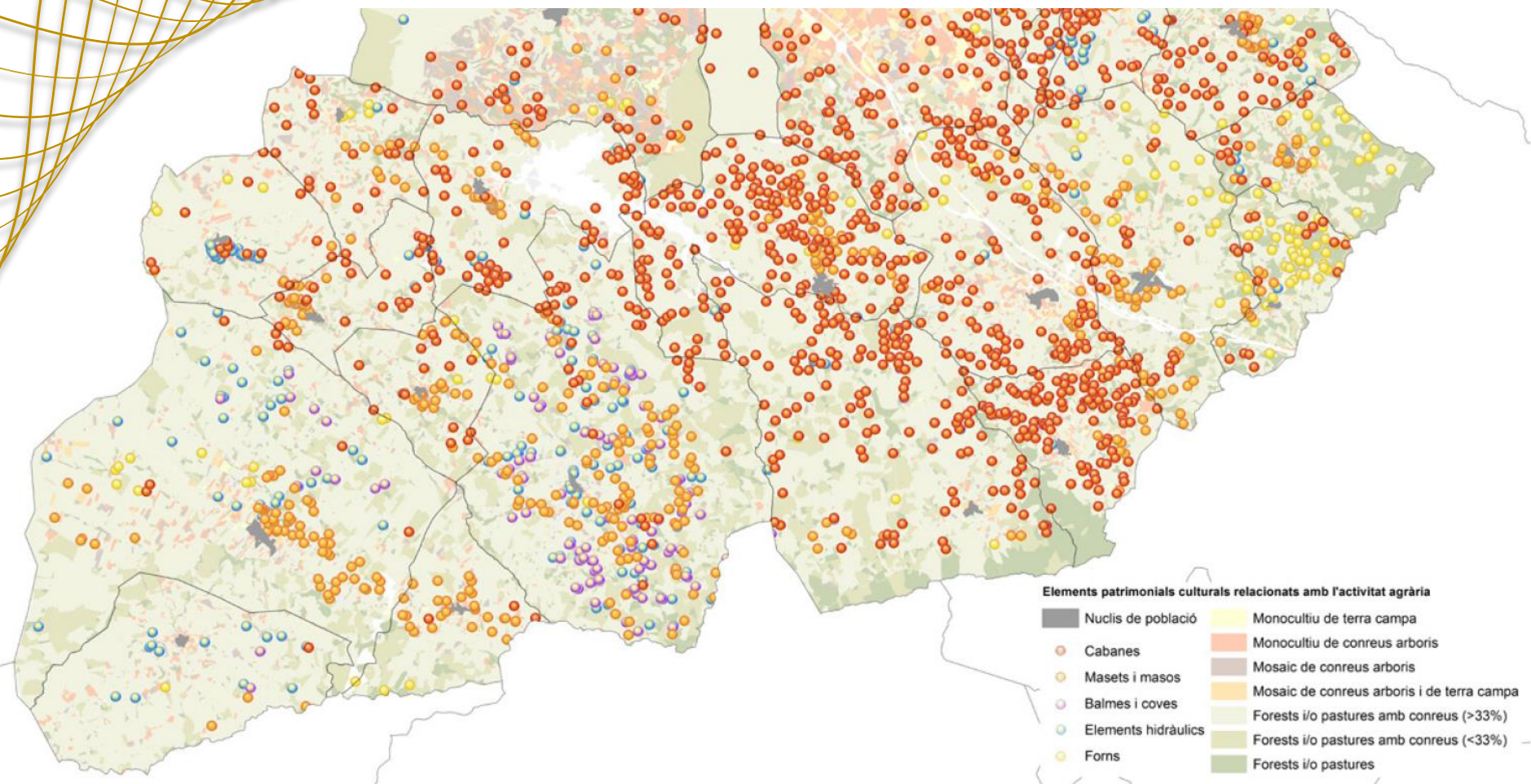
Grans àmbits o tipologies del béns patrimonials, natura i cultura *

(*) S'obvia la inclusió del patrimoni subaquàtic, que forma part d'una convenció específica per part de la UNESCO.

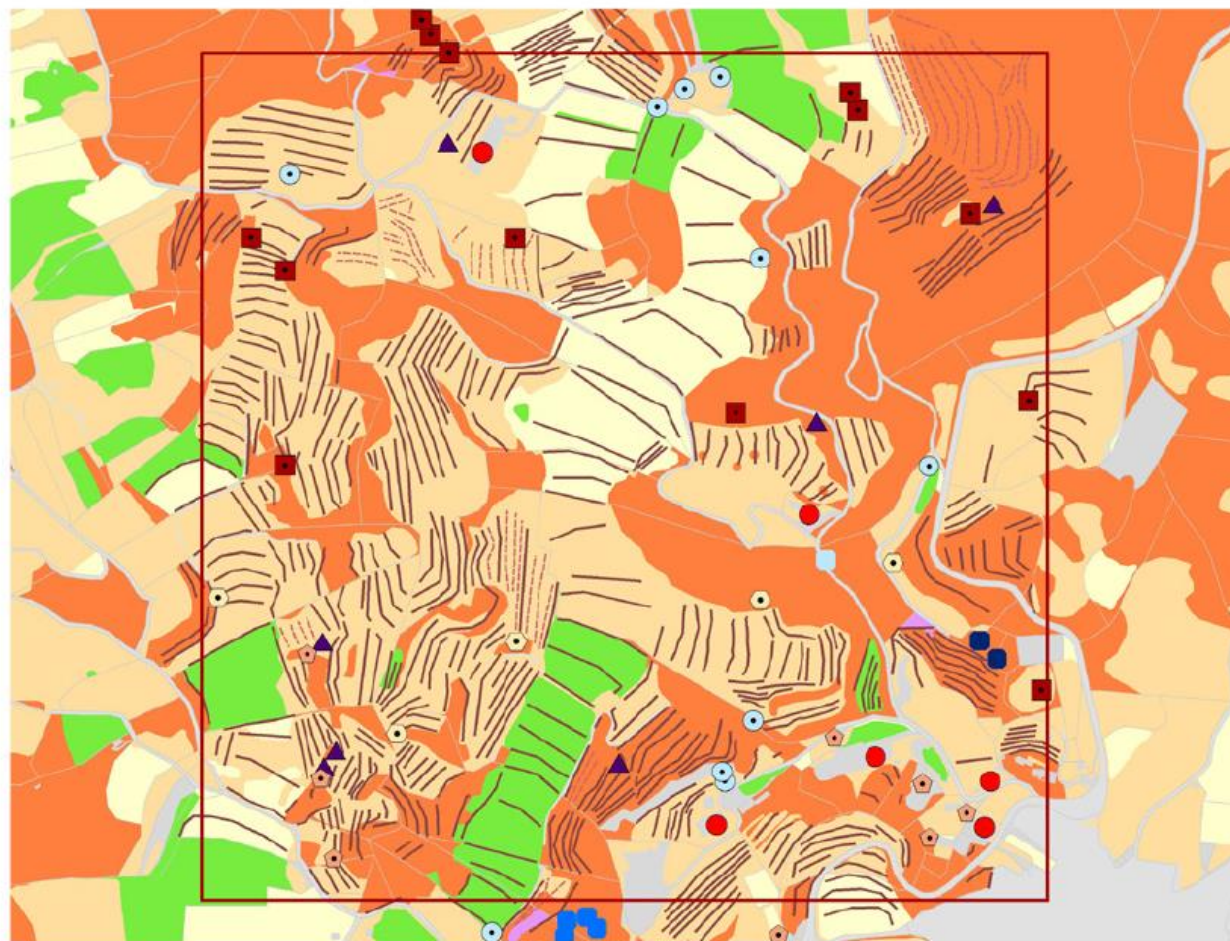
Font: Patrimonis Rurals, Reconeixement i perspectives, 2017

El concepte de patrimoni

Font: La contribució dels patrimonis agraris al desenvolupament de la ruralitat, 2019

A.15. Patrimoni agrari i interpretació actual dels paisatges agraris garriguencs. Mostra A, part meridional de la comarca (Bovera)

Patrimoni agrari i paisatge segons pendent del terreny

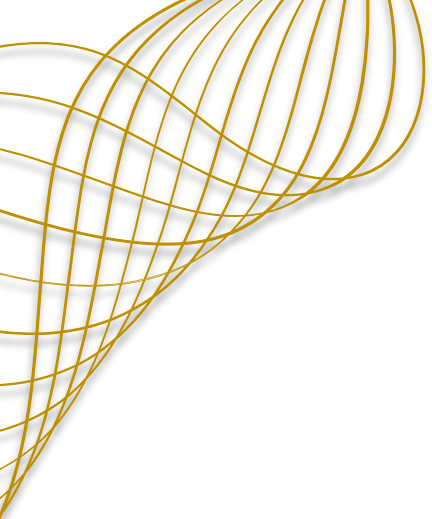
Balma murada	Element hidràulic modern	Zones urbanes i infraestructures
Cabana de volta	Granges i edificis associats	Altres amb pendents <10% en regadiu
Altres cabanes	Antigua sèquia	Pendents <10% en secà
Masos i masets	Rasa	Pendents de 10 a 20%
Eres	Patamoll	Pendents de 20 a 50%
Aljub	Àrea d'estudi	Pendents >50%
Dipòsit municipal	Marges de pedra seca	
Basses antigues en sòl impermeable	Marges en degradació	
Bassa de pedra	Parcel·lari actual	
Cadlola		
Cisterna		

Mapa de situació de l'àrea d'estudi:

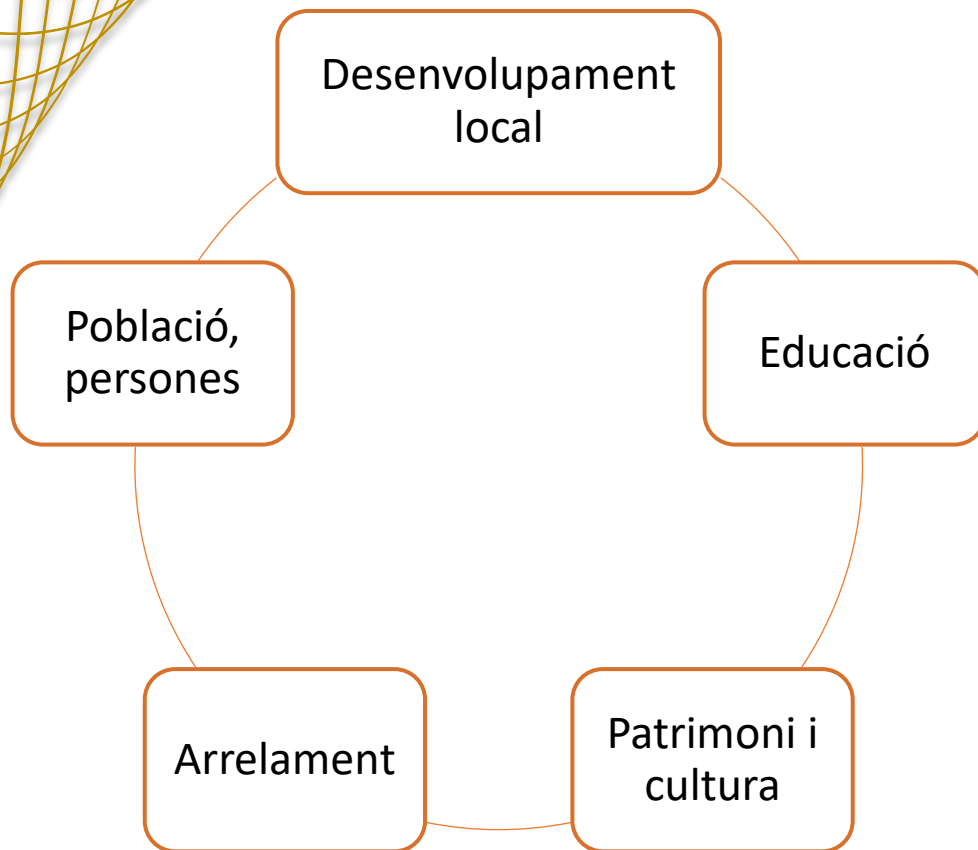
Fotografies de l'àrea d'estudi

Arrelament i patrimoni

“Through interpretation, understanding. Through understanding, appreciation. Through appreciation, protection.”

Freeman Tilden, *Interpreting our heritage*, 1967

EL PATRIMONI HI ÉS PERÒ CAL FER-LO VISIBLE i convertir-lo en una eina de desenvolupament local

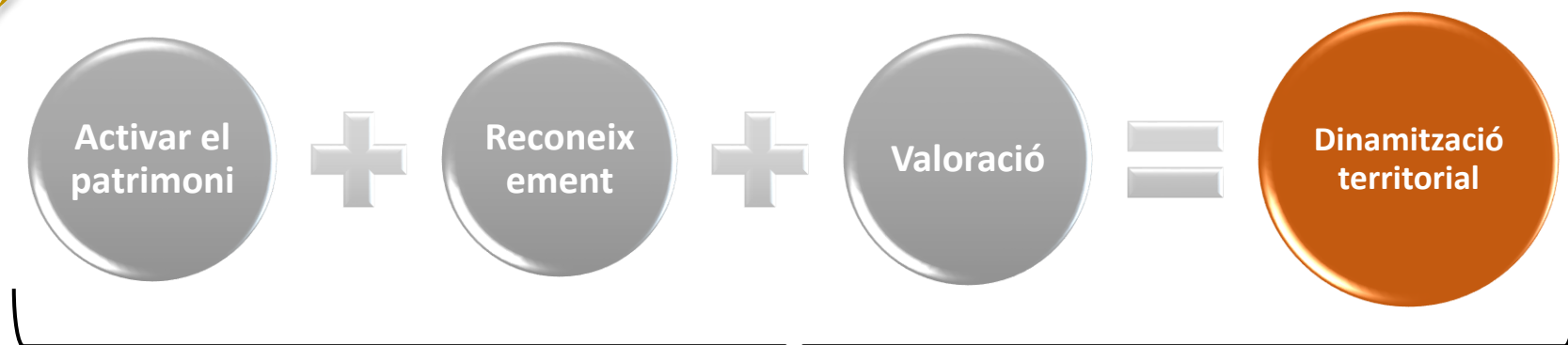
“És a través d'aquest imaginari col·lectiu que es transforma un lloc neutre en una destinació turística, un exemple d'aquest redescobriment de llocs, des del prisma antropològic i social, és el turisme rural. La conversió i la utilització de l'espai i del patrimoni rural per un ús turístic s'ha fet a través de recórrer a valors com l'autenticitat, la identitat cultural i l'etnicitat.”
(Cànoves i Villarino, 2000, p. 66)

HI ESTEU D'ACORD AMB AQUESTA CITA?

A QUI HAN D'ANAR ORIENTADES LES ACCIONS/ACTUACIONS?

QUI TÉ LA RESPONSABILITAT?

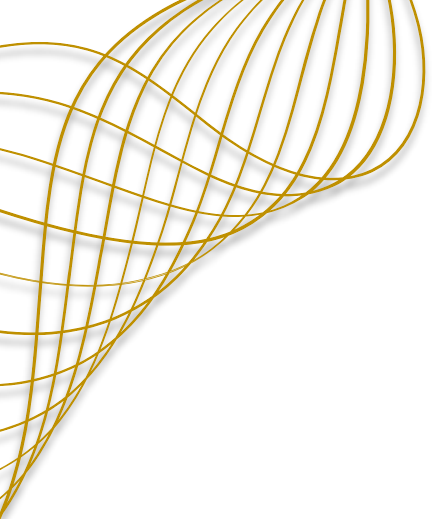
- ✓ **Habitants del lloc**
- ✓ Teixit associatiu
- ✓ Ens local / Administració local
- ✓ Teixit associatiu regional / supramunicipal
- ✓ Administració regional

→ **Orientar accions,
projecte i
polítiques** →

**Habitants
del lloc**

Que suposa (o pot suposar) el patrimoni per al territori?

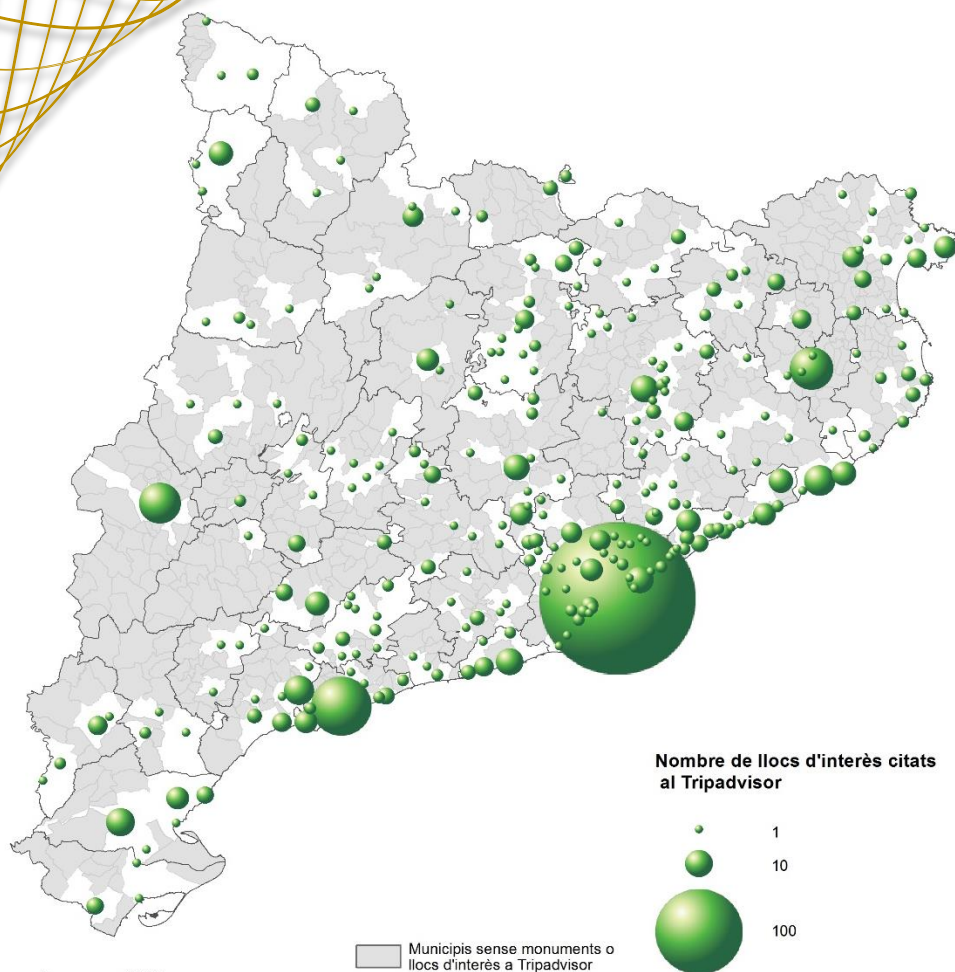
- Eina de promoció per donar a conèixer els principals elements culturals i socials locals. **Adaptar-la a la realitat social del moment** de la mateixa manera que la percepció del què és patrimoni i no ho és també canvia.
 - Eina per lluitar contra el despoblament: atreure població, turistes, etc... (principal problema del món rural).
 - Eina educativa: autoestima.
 - **La base del coneixement per fomentar l'arrelament, que vol dir mantenir i atraure població.**
-

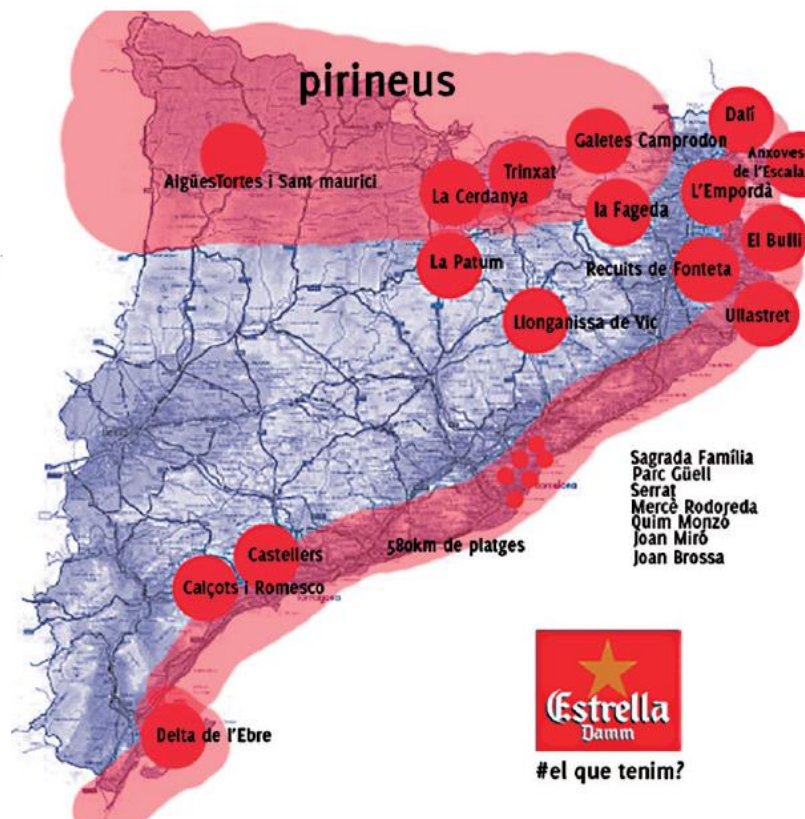
Les amenaces

La perspectiva que ens tenen

Font: *Atles del Món Rural 2022*

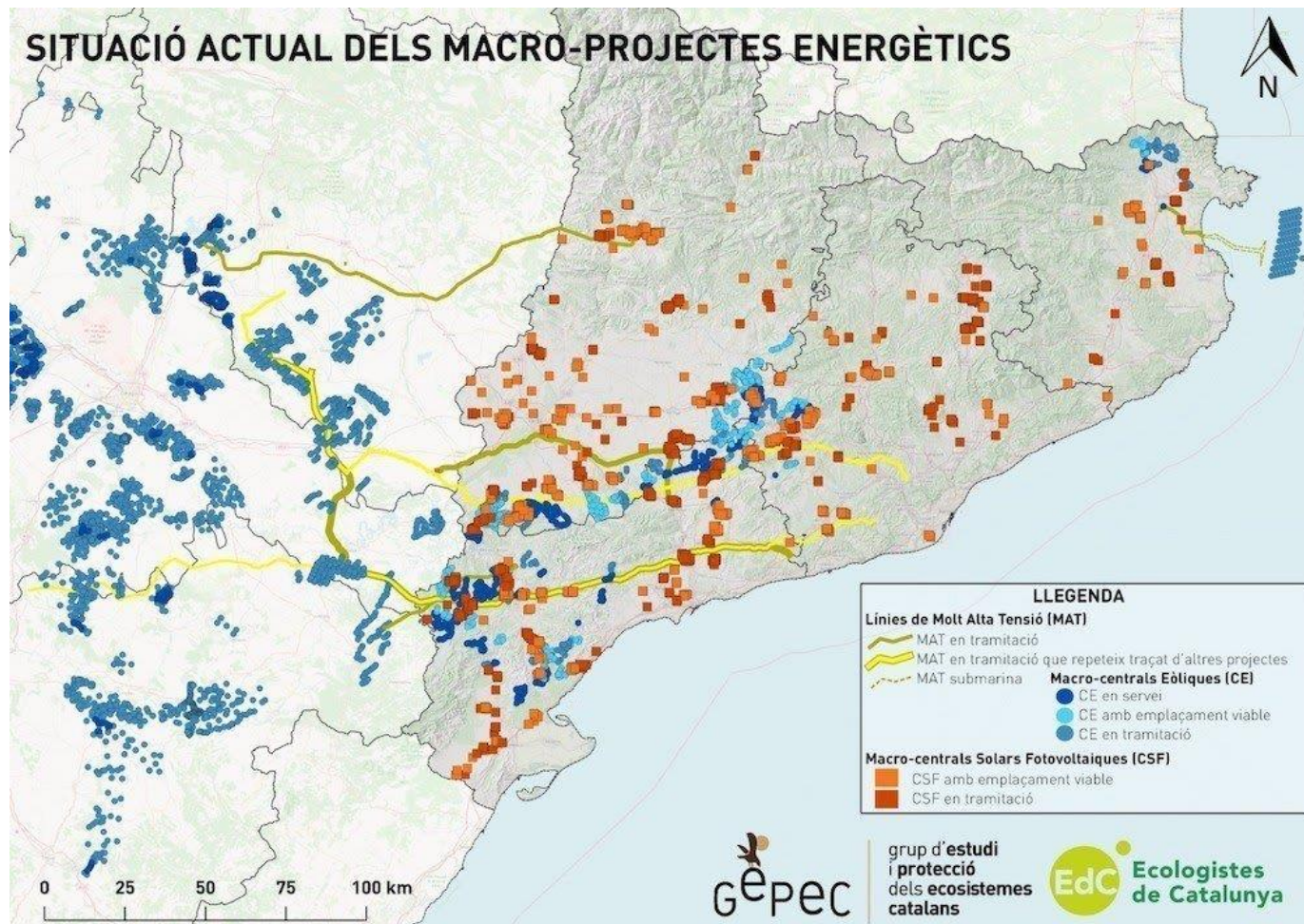
Font: *Patrimoni Rurals, Reconeixement i perspectives, 2017*

Publicitat protagonitzada pels Amics de les Arts que pot servir d'exemple de la imatge col·lectiva que té Catalunya del seu territori.

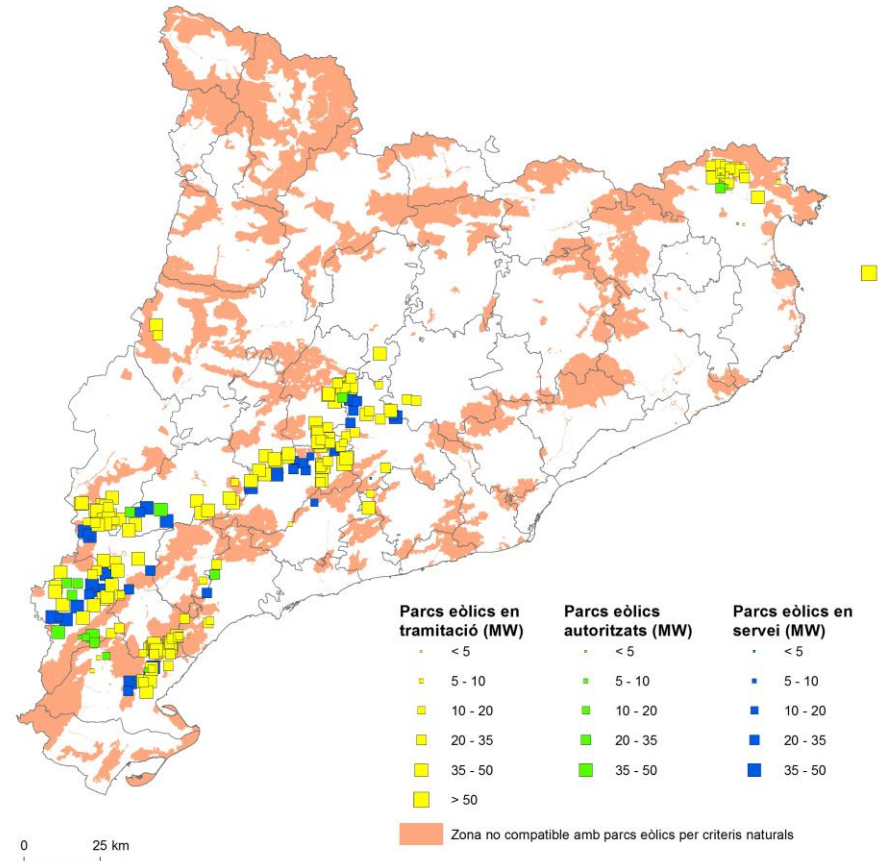
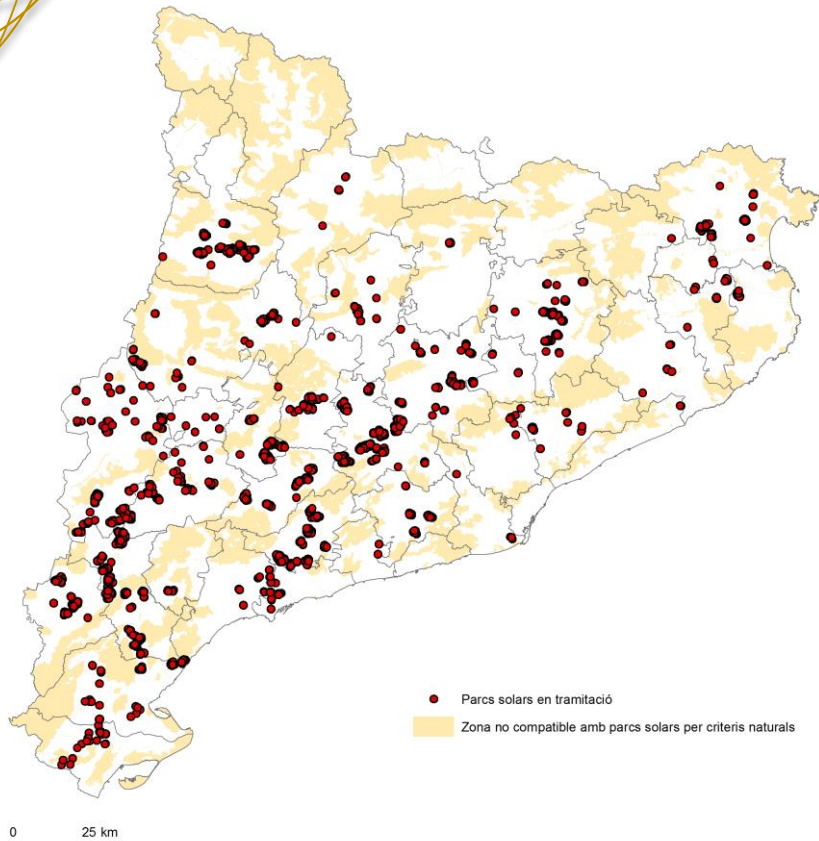
Les infraestructures

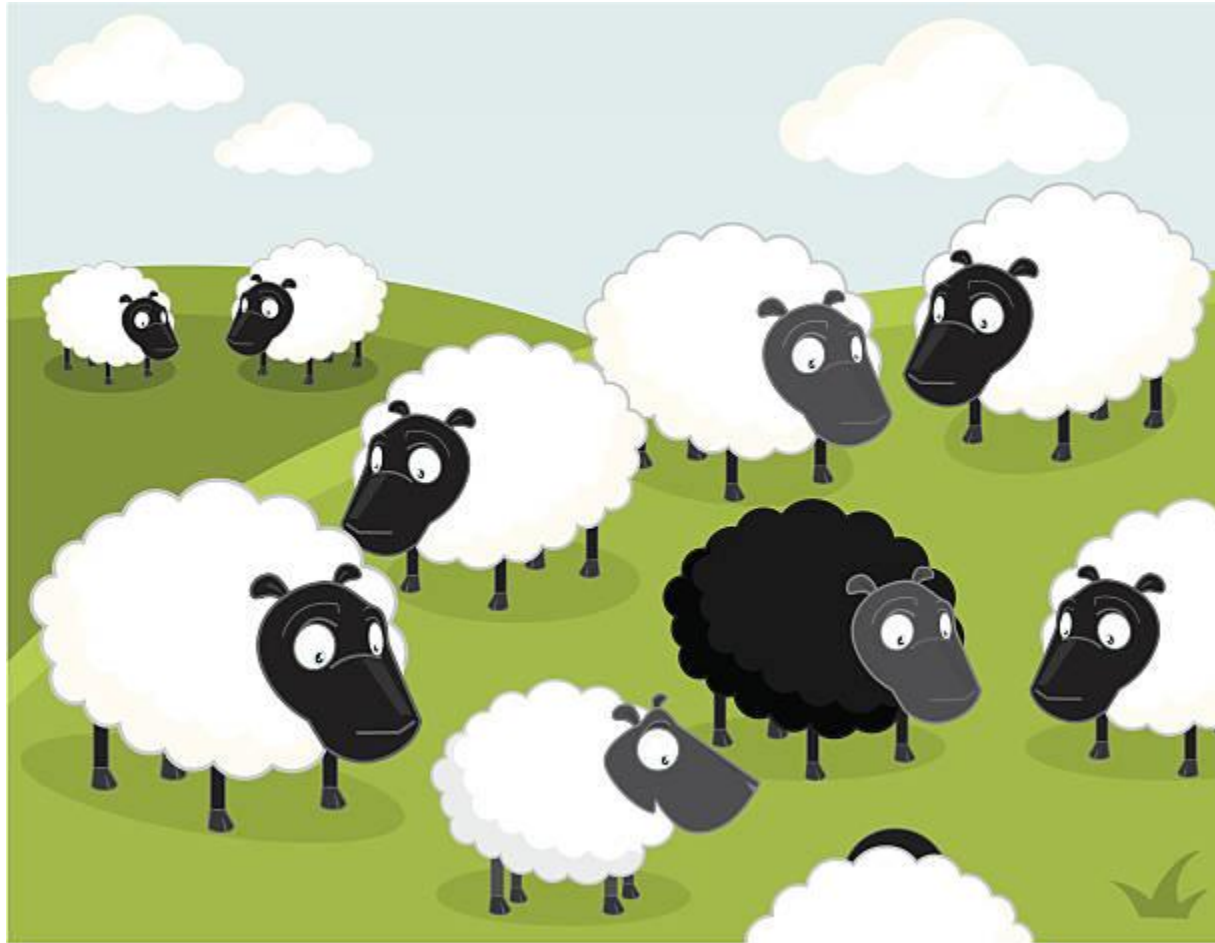
Les infraestructures

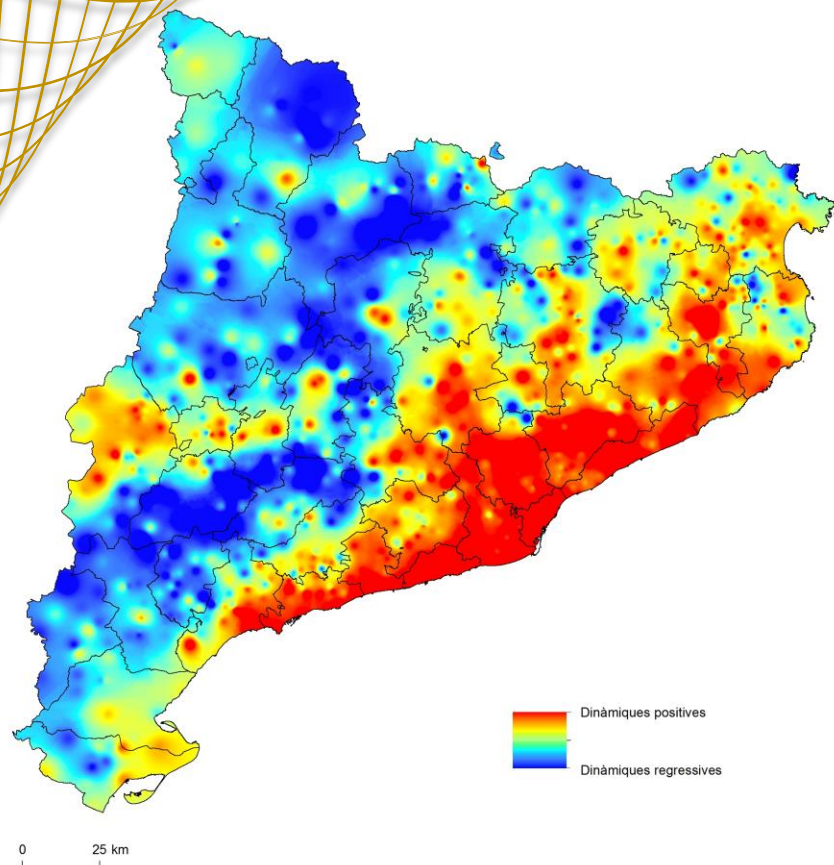

Les infraestructures

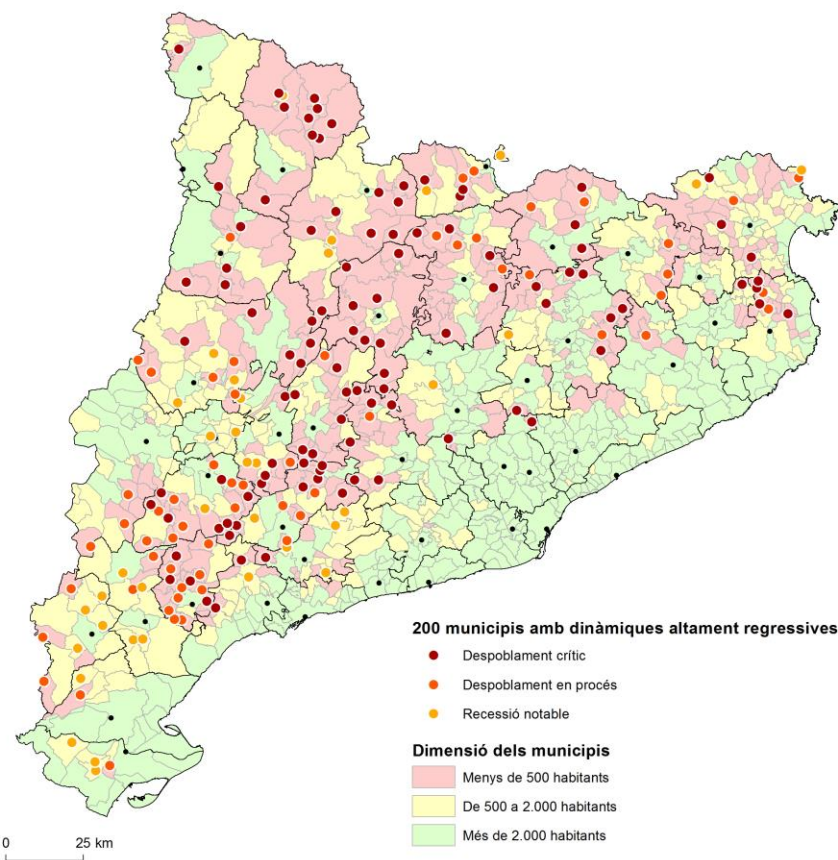

Nosaltres!

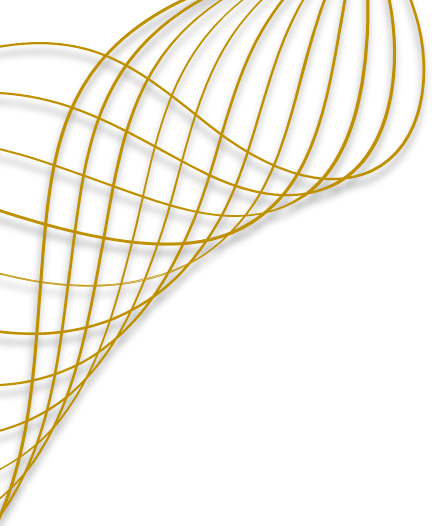

Mapa 9.2. Catalunya urbana dinàmica, Catalunya rural recessiva. Valoració de la magnitud-dinamisme socioeconòmic dels municipis, 2019. Atles del Món Rural 2022.

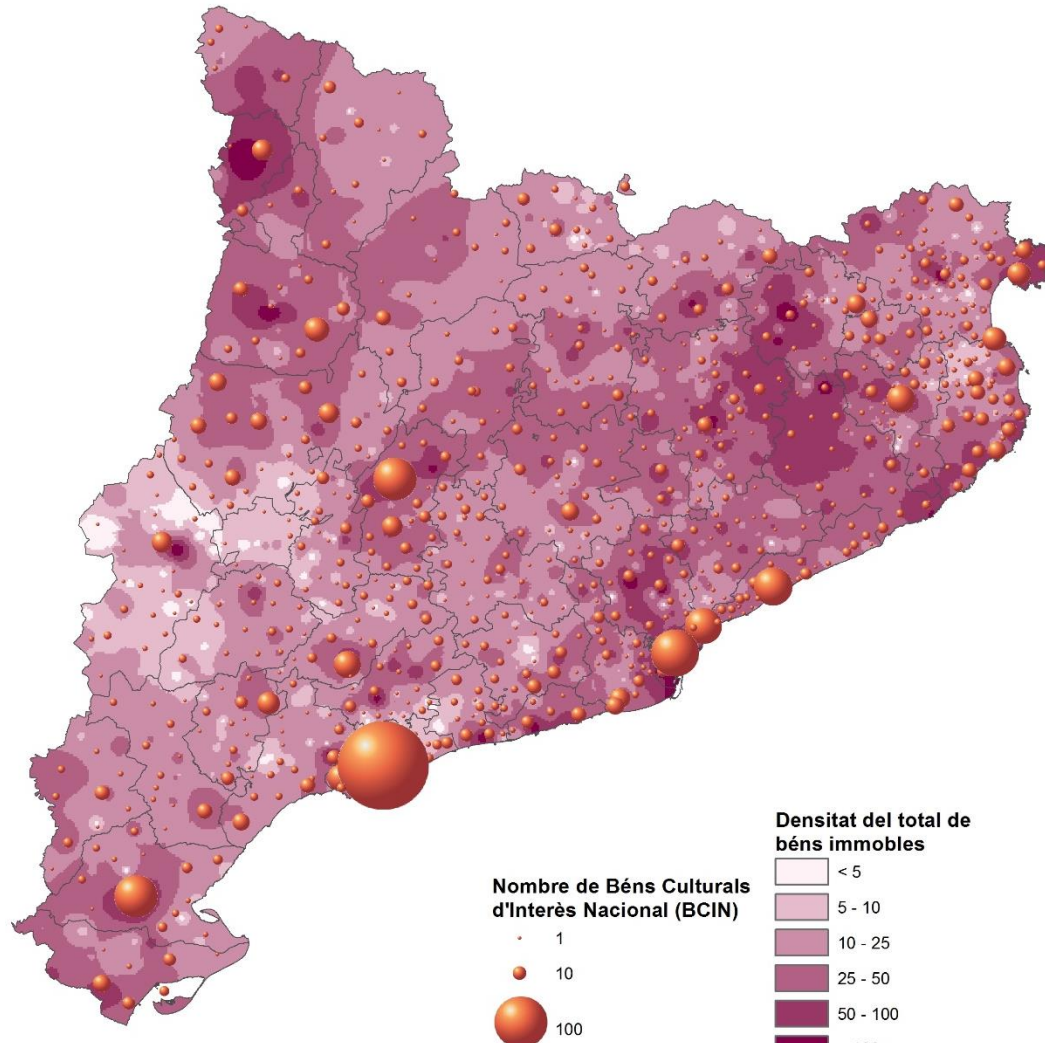
Mapa 9.3. Amb risc de despoblament? Municipis a la cua de la dinàmica demogràfica i econòmica, 2019. Atles del Món Rural 2022.

El potencial

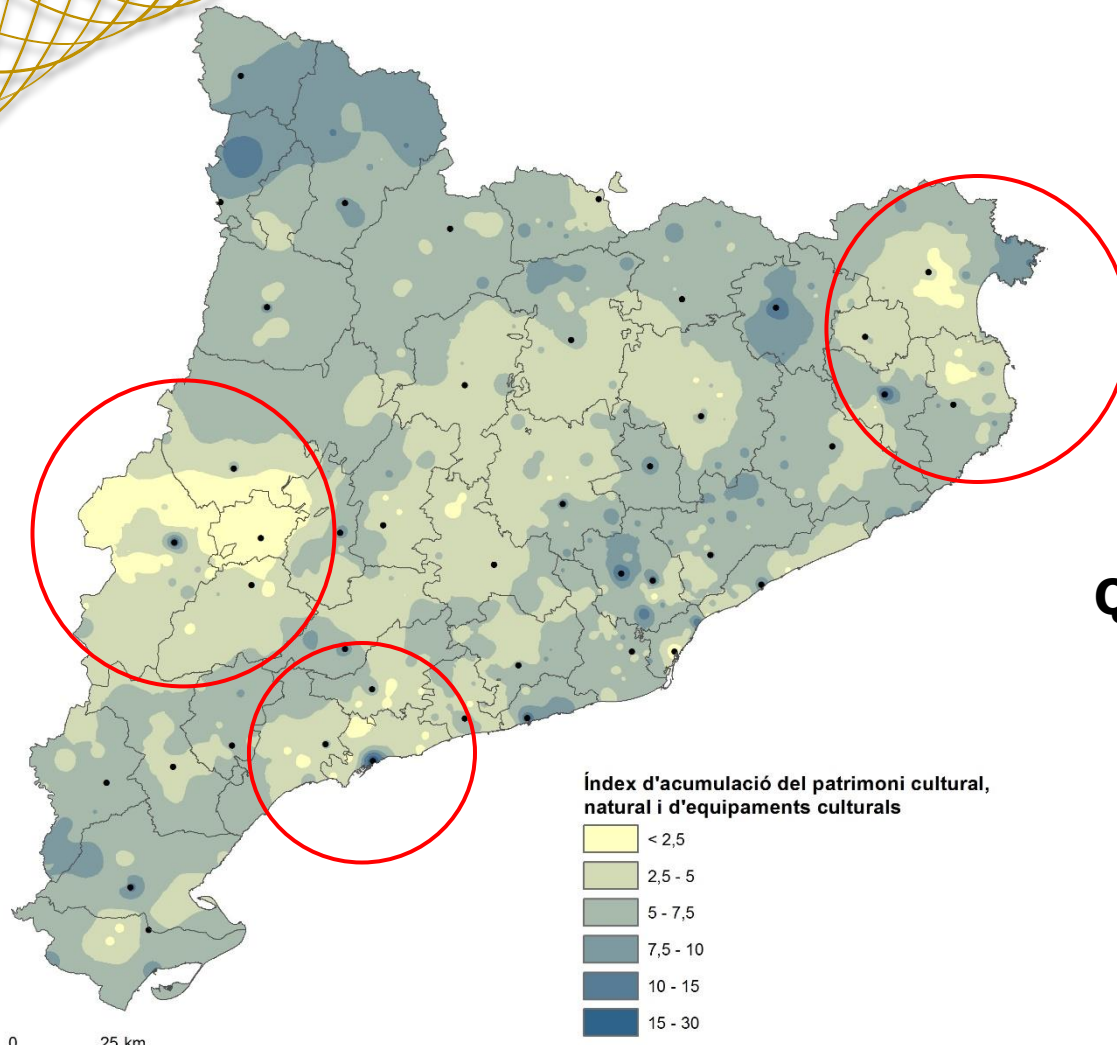

El potencial

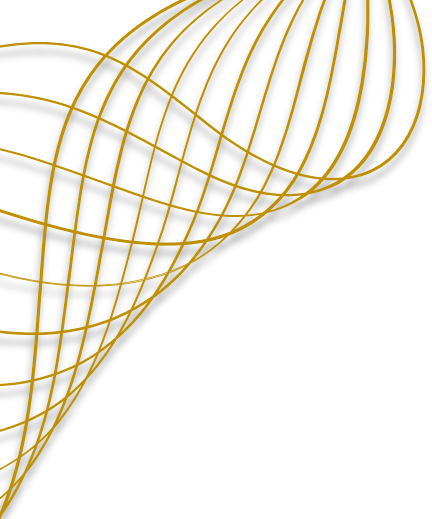
Font: Atles del Món Rural 2022

El potencial

Què falta?

Font: Atles del Món Rural 2022

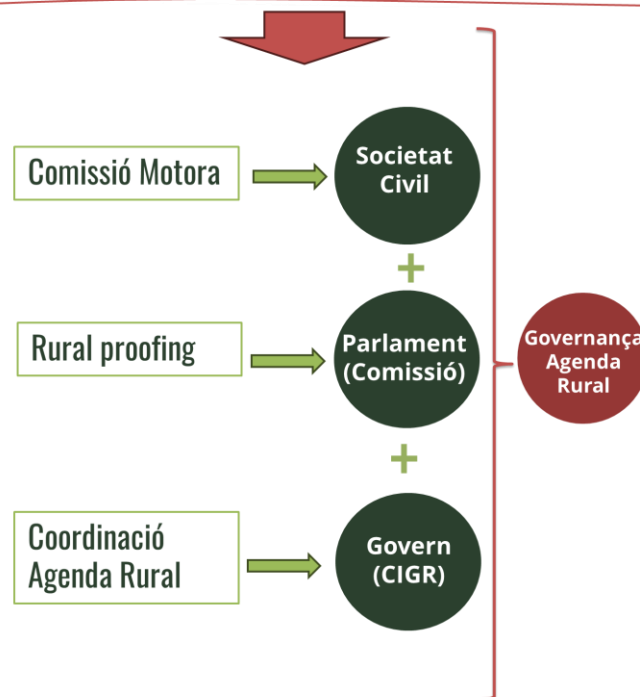
A tenir en compte!

L'AGENDA RURAL

Afrontar els reptes rurals amb una visió global

Agenda Rural de Catalunya

Catalunya 2030 | Agenda Rural

https://agricultura.gencat.cat/web/.content/09-desenvolupament-rural/programa-desenvolupament-rural/agenda-rural/221006_Full-volander_Agenda-Rural.pdf

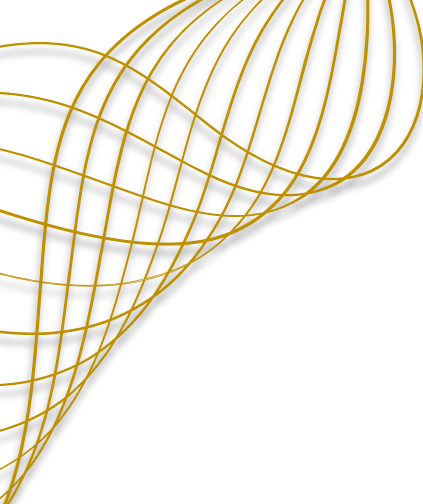
EL RIS3CAT!

RIS3CAT 2030, Estratègia per a l'especialització intel·ligent de Catalunya 2030 (diners del Fons Europeu Desenvolupament Regional)

<https://fonseuropeus.gencat.cat/ca/ris3cat/2030/>

<https://fonseuropeus.gencat.cat/web/.content/ris3cat/documentos/2030/ris3cat-2030.pdf>

Projectes!

descobrim
el segrià

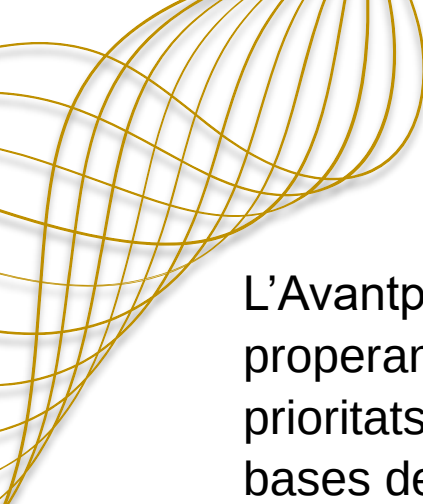
<https://www.descobrimelsegria.cat>

CC

<https://www.collectiucultura.com/terresdelebre>

Bar
CENTRO
Maldà

Ho sabíeu?

L'Avantprojecte de Llei de drets culturals de Catalunya, que properament anirà al Consell Tècnic, té com a una de les seves prioritats acostar la cultura al territori. Aquest fet ajudarà a que les bases de les subvencions tinguin una visió de municipis rurals.

<https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/602623/obert-participacio-ciudadana-lavantprojecte-llei-drets-culturals-catalunya>

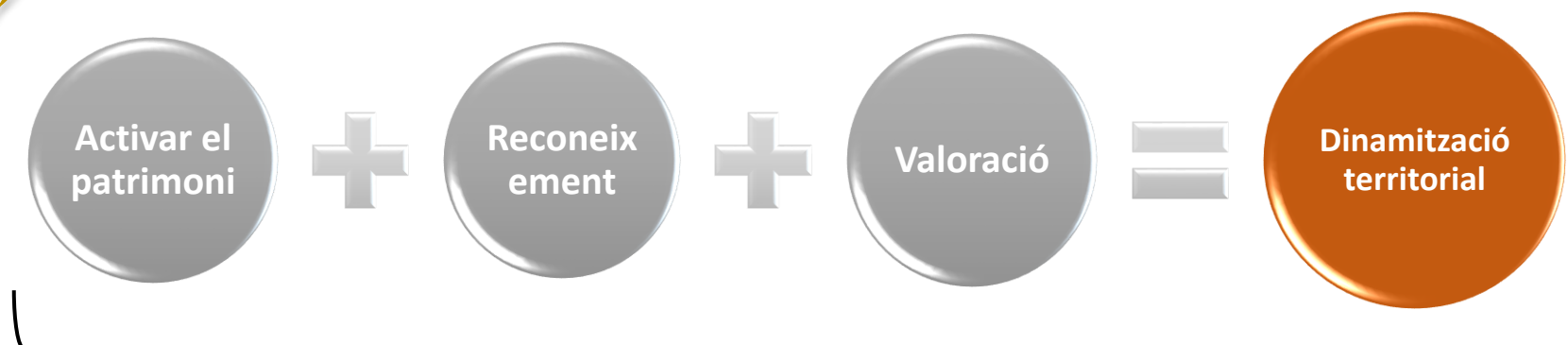
Mancomunitat Cultural, el seu objectiu principal és que es produeixi una coordinació de polítiques i subvencions entre les diferents administracions públiques. En aquest moment per exemple hi ha una descoordinació en els calendaris de sol·licitud de subvencions. En quan al pla de treball de la mancomunitat, aquest aprova el resultat de cada grup de treball: patrimoni, creació, lectura pública.

https://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organismes/consell-de-la-mancomunitat-cultural/index.html

Conclusions

QUI TÉ LA RESPONSABILITAT?

- ✓ **Habitants del lloc**
- ✓ Teixit associatiu
- ✓ Ens local / Administració local
- ✓ Teixit associatiu regional / supramunicipal
- ✓ Administració regional

**Orientar accions,
projecte i
polítiques**

**Presència en els
espais de presa de
decisiones**

**Habitants
del lloc**

Rural Proofing = que vol dir?

Exemples:

- Criteris per accedir a la Governança de la mancomunitat
- Criteris /procés per identificar BCIN/BCIL
- Criteris en el que es pot fer i que no amb el patrimoni
- Criteris urbanístics...